

„Най-деятелният и самоотвержен патриот, неуморим поборник за политическото възраждане на българитѣ, свещенодяконъ Левски, Ви е известенъ, както той самъ, така и неговитѣ славни подвизи. Надлежното оценение на подобни рѣдки досега у насъ хора, вѣрваме, е неуспоримо. Единъ пътъ за всѣкога Левски е успѣлъ да съгради великолепенъ паметникъ въ нашитѣ сърдца и души, но въ паметъ на потомството тукъ, у насъ, се предприе въздигането за слава негова паметникъ край гр. София, до Орханийското шосе, тъкмо на онова мѣсто¹⁾, гдето бѣше повесенъ на

*) Революционеръ и великъ апостолъ на българската свобода. Роденъ на 6/19 юлий 1837 год. въ гр. Карлово. Училъ е въ родното си мѣсто и въ Стара Загора. Следъ това става калугеръ. Въ 1862 г. Левски захвърля расото и се озовава въ Бѣлградъ при патриарха на българскитѣ революционери Г. С. Раковски. Тукъ, въ редоветѣ на българската легия, заедно съ Ильо войвода, Ст. Караджа и други легендарни герои, той взема живо участие при изгонването на турския гарнизонъ. Следъ разтурването, обаче, на легията отъ сръбското правителство, Левски напуска Бѣлградъ и се завръща въ България, като става народенъ учителъ въ с. Войнягово, Карловско, а следъ това и въ нѣкои добруджански села.

Презъ 1867 г. Левски, като знаменосецъ, минава съ четата на Панайотъ Хитовъ въ България. Следъ разбиваното ѝ въ Балкана, той се оттегля въ Букурещъ, кждето, заедно съ Л. Каравеловъ, се предава на системна и планомерна революционна дейность, имаща за цель освобождението на България отъ турското иго чрезъ общо народно въстание. Като апостолъ, Левски кръстосва въ продължение на три години — отъ 1869 до края на 1872 год. — надлъжъ и наширъ България и основава повече отъ двесте революционни комитети съ центъръ гр. Ловечъ. И ако за Любенъ Каравелова обикновено се казва, че е билъ ума на революционното движение въ България, за Левски е справедливо да се признае, че е билъ неговата ржка и вѣплотена мощъ. Поради грѣшки и издайничества, обаче, отстрана на нѣкои отъ ръководителитѣ на революционното движение, последното, преди още да сж били назрѣли условията за избухването на въстанието, бива парализирано и потушено отъ турската власть, а самъ Левски — душата на революцията — хванатъ, осъденъ на смъртъ и на 6/19 февруарий 1873 г. обесенъ въ София на мѣстото, гдето днесъ се издига скромниятъ му паметникъ.

Василъ Левски е най-свѣтлата и идеална личность отъ епохата на политическото ни възраждане и неговото име, увѣнчано съ ореола на една заслужена и неувехваща слава, ще се споменува на вѣчни времена отъ признателното потомство.

¹⁾ Това за сведение на ония, които спорятъ за мѣстото на обесването на Левски,

вжже, и гдето ще се пренесатъ отъ гробищата, както коститѣ негови, така и главата на известния юнакъ и войвода Георги Бенковски. Обаче доизкарването на започнатия вече паметникъ въ по-благообразенъ и великолепенъ видъ, понеже ще зависи отъ сумата, съ която ще се разполага по постройката му, то Софийскитѣ градски съветъ, при решението си да събира волна помощъ по това народно дѣло, за длъжность брои да почете и Васъ съ поканването си, да вземете участие въ въздигането на този паметникъ, като отворите въ града си листа, който приключенъ Ви изпращаеме за записване волна помощъ, съобразно количеството, отъ която молимъ часъ по-скоро да ни внесете“.

А. Коларъ

Отъ горнитѣ общини до м. септемврий с. г. сж се били отзовали само 12 града съ обща сума надъ 1500 франка.

Доизграждането, обаче, на паметника, не-известно защо, не било наново започнато, и той е билъ изоставенъ дълго време следъ това да се руши отъ времето и природнитѣ стихии, докато изградената му часть добила жалкъ видъ и започнало да се поражда възмущение въ душитѣ на поинтелигентнитѣ и родолюбиви българи и чужденци. Изразъ на това възмущение намираме въ едно стихотворение на Константинъ Величковъ, публикувано въ сп. Наука¹⁾ и поставената следъ него обяснителна бележка. Понеже стихотворението е много дълго — състои се отъ 22 строфи — ще предадемъ най-характерното отъ него, а бележката — изцѣло.

¹⁾ Год. I, кн. 6 отъ 1881 г.